มาตรการเชิงรุกเพื่อป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในคน ของกระทรวงสาธารณสุข

1. มาตรการด้านการป้องกันโรค (Prevent)

1.1 พื้นที่เสี่ยงจัดทำแผนป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

1.1.1 อำเภอเสี่ยง จัดทำแผนป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ตามมาตรการเชิงรุกที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

1.1.2 ระบบสุขภาพอำเภอ (District Health System : DHS) ในพื้นที่จังหวัดเสี่ยงมีแผนป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

1.2 พัฒนาระบบการประสานงานเพื่อรองรับสถานการณ์ กรณีพบสัตว์สงสัย ผู้สัมผัสหรือสงสัยเป็นโรคพิษสุนัขบ้า

1.3 พัฒนาระบบเฝ้าระวังโรค และระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้มีความครอบคลุม สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 พัฒนาระบบการเก็บ/ส่งตัวอย่างและการตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อวินิจฉัยยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า กรณีพบผู้ป่วย/ผู้เสียชีวิตที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้าหรือไข้สมองอักเสบที่ไม่ทราบสาเหตุทุกราย

1.5 จัดให้มีบริการวัคซีน/อิมมูโนโกบุลิน ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสถานบริการสาธารณสุขอย่างเพียงพอ

1.6 พัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการแพทย์ สาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับให้มีความรู้ในการวินิจฉัย ดูแลรักษาผู้สัมผัสโรคอย่างถูกต้องตามแนวทางเวชปฏิบัติ และการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

1.7 สื่อสารความเสี่ยงเชิงรุกทั้งก่อน-หลังถูกกัด ให้เหมาะสมและครอบคลุมประชากรกลุ่มเสี่ยง ทั้งในชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน ตลาด โรงงาน เป็นต้น

1.8 ส่งเสริมการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้ รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้เหมาะสม (พรบ.โรคพิษสุนัขบ้า 2535 / พรบ.การสาธารณสุข 2535 (การเลี้ยงและปล่อยสัตว์) พรบ.โรคติดต่อ 2558)

2. มาตรการด้านค้นหาและตรวจจับความผิดปกติ (Detect) :

2.1. ค้นหา ผู้สัมผัสโรค (มีประวัติถูกสุนัขบ้ากัด-ข่วน) และกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการดูแลรักษาและฉีดวัคซีนป้องกันโรคตามแนวทางเวชปฏิบัติภายใน 48 ชั่วโมง และติดตามให้มารับวัคซีนตามกำหนดนัดทุกราย

2.2. ส่งตัวอย่างตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการตามแนวทางที่กำหนด ในผู้ป่วยสงสัย หรือเสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า หรือโรคไข้สมองอักเสบที่ไม่ทราบสาเหตุทุกราย

2.3. ค้นหาปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมของการไม่มารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

3. มาตรการด้านตอบโต้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (Respond)

3.1. **กรณีตรวจพบหัวสัตว์ให้ผลบวกต่อเชื้อพิษสุนัขบ้า 1 หัว ในพื้นที่**

3.1.1) ปศุสัตว์เขต ปศุสัตว์จังหวัด ปศุสัตว์อำเภอ แจ้ง สำนักงานป้องกันควบคุมโรคเขต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ รพ.สต. ค้นหาผู้สัมผัสโรคพิษสุนัขบ้าภายใน 48 ชั่วโมง และติดตามให้มารับวัคซีนตามกำหนดนัดทุกราย

3.1.2) สคร./สสจ./สสอ./รพ.สต. ร่วมสอบสวนและควบคุมโรคร่วมกับพื้นที่ ภายใน 48 ชั่วโมง

3.1.3) สสจ. แจ้งข้อมูลให้ผู้ประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/พื้นที่ข้างเคียงแต่ละระดับโดยเร็วที่สุด ภายใน 48 ชั่วโมง

3.1.4) สสจ./สสอ./รพ.สต. สื่อสารความเสี่ยงระดับพื้นที่ รวมทั้งแจ้งเตือนไปยัง อสม. วิทยุชุมชน และสื่อท้องถิ่น ภายใน 48 ชั่วโมง

3.2. **กรณีพบผู้เสียชีวิต**

3.2.1) สสจ.รายงานผู้ว่าราชการจังหวัด ภายใน 24 ชั่วโมง

3.2.2) ร่วมเปิดศูนย์ประสานงานร่วมระหว่าง หน่วยงานด้านสาธารณสุข ปศุสัตว์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรายงานสถานการณ์การดำเนินงานของพื้นที่เสนอผู้ว่าราชการจังหวัด

3.2.3) ลงพื้นที่เพื่อสอบสวนและควบคุมโรคร่วมกัน ภายใน 24 ชั่วโมง

3.2.4) ค้นหาผู้สัมผัสโรค และกลุ่มเสี่ยงให้ได้รับการดูแลรักษาและฉีดวัคซีนป้องกันโรคตามแนวทางเวชปฏิบัติ ภายใน 48 ชั่วโมง และติดตามให้มารับวัคซีนตามกำหนดนัดทุกราย

3.2.5) สื่อสารความเสี่ยงระดับพื้นที่ รวมทั้งแจ้งเตือนไปยัง อสม. วิทยุชุมชน และสื่อท้องถิ่น ภายใน 48 ชั่วโมง

3.2.6) ประสานงานหน่วยงานปศุสัตว์สำรวจและให้วัคซีนรอบจุดเกิดโรคในรัศมี 3 กม. (Ring Vaccination)